

بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور تقدیمی به مجلس شورای اسلامی از دو بخش تشکیل شده است:

۱. لایحه بودجه شامل:

● ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه عمومی دولت

● پیوست شماره یک: طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۲. اسناد پشتیبان شامل:

● بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، مقادیر و هزینه تولید شرکت‌های دولتی به تفکیک کالا یا خدمات

● بودجه استانی، درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی، اعتبارات دستگاه‌های اجرایی بر حسب برنامه و اهداف کمی

عمده‌ترین نکات

۱. مبنای طبقه‌بندی اطلاعات به دو بخش «لایحه بودجه» و «اسناد پشتیبان» مشخص نیست. زیرا در سنوات قبل برخی اطلاعاتی که اکنون به‌عنوان اسناد پشتیبان تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسید و در مورد ضرورت تقدیم آن‌ها و تصویب آن توسط مجلس شورای اسلامی احکام قانونی مشخص وجود دارد (مانند پیوست بودجه شرکت‌های دولتی).

۲. در لایحه بودجه دو تغییر عمده عبارت است از حذف تبصره‌های بودجه و تجمیع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه اصلی.^۱

۳. ماده واحده لایحه تقدیمی اختیارات وسیعی را هم در بعد تصویب و هم در بعد اجرای بودجه در اختیار قوه مجریه قرار می‌دهد. از جمله:

۱-۳. اعتبارات کلیه دستگاه‌های اجرایی ملی ذیل ۳۹ دستگاه تجمیع شده است و تنها این دستگاه‌ها دارای ردیف بودجه‌ای هستند. طبق یکی از احکام ماده واحده، جداول تفصیلی (که احتمالاً منظور اعتبارات دستگاه‌های زیر مجموعه دستگاه‌های اصلی است، در سقف ماده واحده و اهداف کمی که در پیوست بودجه و جزو اسناد و پشتیبان آمده است) تا پایان اردیبهشت ماه ۱۳۸۷ به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. بدین ترتیب در عمل اختیار تصویب بودجه کلیه دستگاه‌هایی که به‌عنوان دستگاه‌های زیر مجموعه شناخته شده‌اند به هیئت وزیران محول شده است که در طول سال و با اراده دولت مکرراً قابل تغییر است.

ضمن آنکه طبق ماده واحده جداول مصوب هیئت وزیران، مبنای نظارت‌های قانونی مراجع ذی‌ربط خواهد بود که سازگاری این امر با اصل (۵۵) قانون اساسی محل تردید جدی است.

۲-۳. در جدول شماره (۲-۲) لایحه بودجه تقدیمی اعتبارات کلیه دستگاه‌های اجرایی بر حسب برنامه ذیل دستگاه‌های اصلی طبقه‌بندی شده است. این طبقه‌بندی امکان جابه‌جایی اعتبارات برنامه‌های مختلف را تا ۳۰ درصد در دستگاه‌های زیر مجموعه به اراده رئیس دستگاه‌های اجرایی اصلی فراهم می‌کند (طبق ماده ۷۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت). بدین ترتیب اعتبارات سایر دستگاه‌ها به جز ۳۹ ردیف دستگاه اصلی در عمل به تصویب مجلس شورای اسلامی نمی‌رسد و توسط دولت و وزراء قابل تغییر است.

۳-۳. براساس یکی از احکام ماده واحده رابطه مالی و نحوه تسویه حساب بین دولت به شرکت ملی نفت و سایر شرکت‌های وابسته و شرکت‌های توابیر توسط دولت تعیین می‌شود. طبق این حکم تعیین رابطه مالی و حقوقی بین دولت و وزارت نفت به‌طور مطلق توسط هیئت وزیران صورت می‌گیرد. در سنوات قبل قانونگذار در تبصره «۱۱»، ضوابط و مقرراتی در این خصوص وضع و چارچوب رابطه حقوقی و مالی مذکور را در ۱۱ جزء مشخص کرده است که در این حکم این اختیار که دارای میلیاردها دلار آثار مالی است بدون تعیین ضوابط و مقررات، به‌طور مطلق به دولت تفویض شده است.

۴. اعتبارات مربوط به حقوق و مزایای مستمر کارکنان دولت در ۲۸ دستگاه اصلی مشخص و ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی تجمیع شده است.

۵. اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ذیل این دو وزارتخانه تجمیع شده است و این دستگاه‌ها نیز مشمول احکام بند ۱-۳ و ۲-۳ هستند. به‌عنوان مثال وزرای علوم، تحقیقات و فناوری یا بهداشت و درمان و آموزش پزشکی می‌توانند تا ۳۰ درصد بودجه دانشگاه‌ها را جابه‌جا کنند. بدین ترتیب ماده (۴۹) قانون برنامه چهارم نادیده گرفته می‌شود.

۶. احکام قانون مدیریت خدمات کشوری از جمله الزام به تعیین ضریب ریالی حقوق و دستمزد کارکنان دولت و بازنشستگان که باید به تصویب مجلس برسد، در لایحه دیده نمی‌شود.

۱. در مورد ردیف‌های متفرقه طبقه‌بندی جدیدی ارائه شده است. تعداد این ردیف‌ها از ۱۵۵ ردیف در سال ۱۳۸۶ به ۱۱۰ ردیف کاهش پیدا کرده است اما میزان اعتبارات ردیف‌های متفرقه نسبت به سال ۱۳۸۶ حدود ۹ درصد افزایش یافته است.

جدول ۱. استفاده از درآمدهای نفتی در منابع عمومی دولت (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	عملکرد ۱۳۸۳	عملکرد ۱۳۸۴	عملکرد ۱۳۸۵	مصوب ۱۳۸۶	لایحه ۱۳۸۷	تغییرات لایحه نسبت به مصوب ۱۳۸۶	رشد لایحه ۸۷ نسبت به مصوب ۸۶ (درصد)
منابع حاصل از ارزش صادرات نفت خام	۱۳۸۳۵۶	۱۶۷۳۳۴	۱۳۷۹۲۲	۱۳۴۶۳۰	۱۴۰۵۴۹	۵۹۱۹	۴/۴
منابع حاصل از ارزش صادرات نفت خام برای واردات بنزین	۱۰۸۲۸	۱۹۰۰۸	۴۳۹۵۹	۳۳۸۲۰	۳۰۰۰۰	۳۸۲۰-	-۱۱/۳
مالیات عملکرد نفت	۳۱۸۶۹		۲۶۱۳۴	۲۹۲۳۷	۳۶۷۰۰	۷۴۶۴	۲۵/۵
سود علی الحساب سهم دولت از ارزش نفت خام تولیدی	۲۸۶۸۲		۲۳۵۲۱	۲۶۳۱۳	۵۸۷۲۱	۳۲۴۰۸	۱۲۳/۲
برداشت از حساب ذخیره ارزی	۵۵۳۷۶	۶۹۳۸۳	۱۴۲۵۷۳	۱۰۶۹۹۴	۱۵۰۹۳۶	۴۳۹۴۲	۴۱/۱
جمع	۲۰۴۵۶	۳۱۶۲۷۶	۳۷۴۱۰۹	۳۳۰۹۹۴	۴۱۶۹۰۵	۸۵۹۱۲	۲۶/۰
جمع استفاده از درآمدهای نفتی بدون احتساب واردات بنزین	۱۹۳۷۳۲	۲۹۷۲۶۸	۳۳۰۱۵۰	۲۹۷۱۷۴	۳۸۶۹۰۵	۸۹۷۳۲	۳۰/۲

(ارقام به میلیون ریال)

جدول ۲. خلاصه بودجه کل کشور در سال ۱۳۸۷

مصارف				منابع			
رشد	۱۳۸۷	۱۳۸۶		رشد	۱۳۸۷	۱۳۸۶	
۱۲/۸	۴۱۲,۵۲۴,۵۹۸	۲۶۵,۵۷۹,۶۹۱	هزینه‌ها	۲۱/۳	۳۳۶,۶۶۳,۱۴۹	۲۷۷,۵۰۸,۴۲۵	درآمدها
-۱۱/۳	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۳,۸۲۰,۰۰۰	واردات بنزین و گازوئیل				
۳۰/۹	۲۴۱,۴۰۷,۸۱۸	۱۸۴,۴۳۷,۸۳۶	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	-۱/۴	۱۷۳,۱۹۳,۸۰۰	۱۷۵,۷۲۵,۰۵۰	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
-۳۴/۵	۳۶,۴۰۸,۹۶۴	۵۵,۶۱۴,۱۲۴	تملك داراییهای مالی	۱۳	۲۱۰,۴۸۴,۴۳۱	۱۸۶,۲۱۸,۱۸۲	واگذاری دارایی‌های مالی
۱۲/۶	۷۲۰,۳۴۱,۳۸۰	۶۳۹,۴۵۱,۶۵۷	جمع مصارف عمومی دولت	۱۲/۶	۷۲۰,۳۴۱,۳۸۰	۶۳۹,۴۵۱,۶۵۷	جمع منابع عمومی دولت
۲۸/۵	۷۲,۵۳۲,۴۳۱	۵۲,۳۷۶,۰۷۴	از محل درآمدهای اختصاص دولت	۲۸/۵	۷۲,۵۳۲,۴۳۱	۵۲,۳۷۶,۰۷۴	درآمدهای اختصاصی دولت
۱۴/۶	۷۹۲,۸۷۳,۸۱۱	۶۹۱,۸۲۷,۷۳۱	مصارف بودجه عمومی دولت	۱۴/۶	۷۹۲,۸۷۳,۸۱۱	۶۹۱,۸۲۷,۷۳۱	منابع بودجه عمومی دولت
۲۳/۴	۲,۰۶۸,۸۰۳,۲۲۰	۱,۶۷۷,۰۶۵,۳۸۹	مصارف شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها	۲۳/۴	۲,۰۶۸,۸۰۳,۲۲۰	۱,۶۷۷,۰۶۵,۳۸۹	منابع شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانک‌ها
۲۰/۸	۲,۸۶۱,۶۷۷,۰۳۱	۲,۳۶۸,۸۹۳,۱۲۰	جمع	۲۰/۸	۲,۸۶۱,۶۷۷,۰۳۱	۲,۳۶۸,۸۹۳,۱۲۰	جمع
۳۳/۴	۶۹,۴۱۵,۰۳۸	۵۲,۰۳۶,۵۶۱	کسر می‌شود ارقامی که دوبار منظور شده است	۳۳/۴	۶۹,۴۱۵,۰۳۸	۵۲,۰۳۶,۵۶۱	کسر می‌شود ارقامی که دوبار منظور شده است
۲۰/۵	۲,۷۹۲,۲۶۱,۹۹۳	۲,۳۱۶,۸۵۶,۵۵۹	مصارف بودجه کل کشور	۲۰/۵	۲,۷۹۲,۲۶۱,۹۹۳	۲,۳۱۶,۸۵۶,۵۵۹	منابع بودجه کل کشور